

નારીદર્પણમાં નીતિવાક્ય

ભાગ ૧ લો.

સરળ ભાષામાં

જેન કન્યાશાળા અને પતિવ્રતા સ્ત્રીઓ માટે

લખનાર તથા પ્રસિદ્ધ કરનાર:-

સૌભાગ્યવંતી બાઈ રંભા રામજી.

ભાવનગર.

પ્રથમાવૃત્તિ)

(પ્રત ૧૦૦૦

અમદાવાદ.

“ ભારતબંધુ પ્રિન્ટિંગ વર્ક્સ ” માં
શાહુ વાડીલાલ મોતીલાલે છાપ્યું.

સંવત ૧૯૩૮

સને ૧૯૧૯

કિંમત બે આના.

વિષય.

તેમય શબ્દો.

૧.

૬.

સાદા.

૧૧.

તત્ય..

મોક્ષ

માન (આખર).

૨ રાંતોષ.

૩ હરણ.

૧૪ વિદ્યા ભાગ ૧ લો.

૧૫ ,, ભાગ ૨ લો.

૧૬ વરની વ્યાખ્યા.

૧૭ ધાણી પ્રત્યે વર્તન ભાગ ૧ લો.

૧૮ ,, ,, ભાગ ૨ લો.

૧૯ સ્ત્રીનાં ભૂદાં ભૂદાં નામ.

૨૦ સ્ત્રીની સુધરતા.

૨૧ નવરાશ.

૨૨ સ્ત્રીના કિમતી અલંકાર.

૨૩ સ્ત્રી સુખી.

૨૪ મહેનત કરો.

૨૫ નાશકારક.

૨૬ પતિવ્રતાનાં અલંકાર.

૨૭ પતિવ્રતાને પ્યાર.

૨૮ સાસરે વર્તણુક.

સમાન ગણવૃક્ષ.

પતિવ્રતાએ કેમ ચાલવું ?

ગરીબાઈ.

સ્ત્રીએ કેવું મન રાખવું ?

પતિવ્રતાના વિવિધ રૂપ.

પતિવ્રતાનું બોલવું.

પતિવ્રતાને પતિનું રમણ ભાગ ૧ લો.

,, ,, ,, ભાગ ૨ લો.

૧૧નાં વસ્ત્રાભૂષણ.

૧૧નાં ફળુલ ખર્ચ.

યાદય.

મે કેવા ન થવું ?

કાર્યના અંગે કેમ બોલવું ?

વિચારી બોલવું.

૨

૨

૨

૨

૨

૨

૨

૩

૩

૩

૩

૩

૩

૪

૪

૪

૪

૪

૪

૪

૪

૪

૫

૫

૫

૫

૫

૫

૫

૫

૫

૬

૬

૬

૬

૬

૬

૭

૭

૭

૭

૭

૭

૭

૭

૪૩ સ્ત્રીએ કેમ બોલવું નહી ?

૪૪ સ્ત્રીએ કામ કેમ કરવું ?

૪૫ સદ્ગુણી સ્ત્રી.

૪૬ સુલક્ષણી સ્ત્રી.

૪૭ સ્ત્રી ક્યારે શોભે ?

૪૮ સ્ત્રીનું કાર્ય.

૪૯ પતિવ્રતાના ધર્મ.

૫૦ સ્ત્રીએ કેવા થવું ?

૫૧ પતિવ્રતાનો ધર્મ ભાગ ૧ લો.

૫૨ ,, ,, ભાગ ૨ લો.

૫૩ ,, ,, ભાગ ૩ લો.

૫૪ વાત.

૫૫ સ્ત્રીનો સારો સ્વભાવ ભાગ ૧ લો.

૫૬ ,, ,, ,, ભાગ ૨ લો.

૫૭ સ્ત્રીએ કેવી ભાષા બોલવી ?

૫૮ વધાર્યું વધે ને ઘટાડ્યું ઘટે.

૫૯ ભય.

૬૦ દુઃખ.

૬૧ પરપુરુષ.

૬૨ શત્રુ કોણ ?

૬૩ નીચ કોણ ?

૬૪ કોણ સ્ત્રી મૂર્ખિણી ?

૬૫ ખોટાં નામને લાયક.

૬૬ નાદાન સ્ત્રીથી દૂર રહેવું.

૬૭ સ્ત્રી બગડે ક્યારે ?

૬૮ ચિંતા.

૬૯ ચોરી.

૭૦ લોભ.

૭૧ કપટ.

૭૨ ક્રોધ.

૭૩ પાપ.

૭૪ સ્ત્રીને શિખામણ.

૭૫ શા થકી શું થતું નથી ?

૭૬ 'જે' ને 'તે'ની કહેવત ભાગ ૧ લો.

૭૭ ,, ,, ,, ભાગ ૨ લો.

૭૮ 'નહી' શબ્દની કહેવત.

૭૯ છુટક કહેવત ભાગ ૧ લો.

૮૦ ,, ,, ભાગ ૨ લો.

૮૧ ,, ,, ભાગ ૩ લો.

૮૨ ,, ,, ભાગ ૪ લો.

૮૩ ,, ,, ભાગ ૫ લો.

૮૪ ,, ,, ભાગ ૬ લો.

૧૫

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૦૧૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ નાટી દર્શનનાં જાતિવાદ્ય

વિષય મધ્ય : ૮૪૪ : ૬૪૩

પ્રસ્તાવના.

આ નાનું પુસ્તક લખનારી કોઈ મોટી પંડીતા નથી; પરંતુ દરેક મનુષ્ય પોતાની પાસે જે થોડું કે વિશેષ જ્ઞાન કે ધન પાન્યો હોય તે પોતાથી ઉતરતી રિચતિના જીવોને આપીને તેની સેવા બજાવવી એજ પરમપવિત્ર કર્મ છે, એમ માની મારી અલ્પબુદ્ધિ પ્રમાણે આ પુસ્તકમાં મેં સાંભળેલી-અનુભવેલી-વિચારેલી શિખામણો સંગ્રહી મારી બહેનોની સેવામાં મુકી છે. આશા છે કે વિદ્વાનો, ગામડીઆ જ્ઞાનવાળી આ સ્ત્રીલેખકના બાળ્યા-ટૂટ્યા પ્રયાસની હાંસી ન કરતાં ભૂલચૂક બતાવી તેને સુધારવાની સલાહ આપશે અને બીજા ભાગ માટે પણ બનતી મદદ પોતાની વિદ્વત્તા વડે આપશે.

આર્યાવર્તની જૈન મહીલાઓ અને એકંદર સ્ત્રીઓ શીલવતી, ટેકવાળી, પતિપરાયણ, સુધ્ધ, સુવિચારવાળી, ઉદયમી, આરોગ્યવતી, કુટુંબપ્રેમી, વિશાળ દીલવાળી અને ધર્મપરાયણ થાઓ, એજ પરમાત્મા પ્રત્યે પ્રાર્થના !

રંભા.

જાહેર ખબર.

આ “નારીદર્પણમાં નિતિવાક્ય, ભાગ ૧ લો” શ્રી જૈન કન્યાશાળા, જૈન આવિકા-શાળા ને ગુજરાતી કન્યાશાળામાં અભ્યાસ કરનારી મારી બહેનોને, તથા તેમના શિક્ષકોને, તથા પતિવ્રતને ચાહનારી માતાઓને ભેટ તરીકે આપવામાં આવશે. જોઈએ તો ટપાલ ખર્ચ માટે બે પૈસાવાળી ટીકીટ “ શાહ લાલચંદ ત્રિભુવન, કાપડબજાર, મુ. ભાવનગર ” એ શીરનામે બીડી, પુસ્તક મંગાવી લેવું. પત્રવ્યવહાર તેજ શિરનામે કરવો.

શીં

સૌં રંભા રામજી.

નારીદર્પણમાં નીતિવાક્ય, ભાગ ૧ લા.

પાઠ ૧—નીતિમય શબ્દો.

૧ નીતિનું મૂળ ધર્મ.	૪ વિનયનું મૂળ વિવેક.
૨ ધર્મનું મૂળ દયા.	૫ વિવેકનું મૂળ વનો.
૩ દયાનું મૂળ વિનય.	૬ વનાનું મૂળ મર્યાદા.

પાઠ ૨—ધર્મ.

૧ નીતિ પાળે તે ધર્મ.	૫ પતિવ્રત પાળે તે ધર્મ.
૨ સત્ય સાચવે તે ધર્મ.	૬ વિનય સાચવે તે ધર્મ.
૩ શિયલ પાળે તે ધર્મ.	૭ અનુકંપા લાવે તે ધર્મ.
૪ સુકૃત્ય કરે તે ધર્મ.	૮ પ્રભુપ્રાર્થના કરે તે ધર્મ.

પાઠ ૩—દયા.

૧ આત્માની દયા ચિન્તવે તે દયા.	૪ દુઃખી ઉપર અનુકંપા લાવવી તે દયા.
૨ પર ઉપકાર કરવો તે દયા.	૫ નાનેરાની સરભરા કરવી તે દયા.
૩ સર્વ જીવ સરખા ગણવા તે દયા.	૬ આત્માને કર્મથી બચાવવો તે દયા.

પાઠ ૪—વિનય.

૧ દેવનો વિનય કરવો.	૫ માબાપનો વિનય કરવો.
૨ ગુરૂનો વિનય કરવો.	૬ સાસુ સસરાનો વિનય કરવો.
૩ ધર્મનો વિનય કરવો.	૭ ગુણીજનનો વિનય કરવો.
૪ પુસ્તકનો વિનય કરવો.	૮ વડેરાનો વિનય કરવો.

પાઠ ૫—વિવેક.

૧ વિવેકથી વર્તવું.	૪ વિવેકથી બોલવું.
૨ વિવેકથી ચાલવું.	૫ વિવેકથી બોલાવવું.
૩ વિવેકથી કામ કરવું.	૬ વિવેકથી સારી પંક્તિ મળે.

પાઠ ૬—વનો.

૧ વનો વેરીને વશ કરે.	૪ વનાથી જ સર્વે વશ થાય.
૨ વનો એ જ વશીકરણ.	૫ વનો એ ભાગ માગે.
૩ વનાથી જ માન વધે.	૬ વનાથી જ કામ ધાર્યું થાય.

પાઠ ૭—મર્યાદા.

૧ મર્યાદાથી બોલવું ચાલવું.	૪ મર્યાદાથી સુવું બેસવું.
૨ મર્યાદાથી ખાવું પીવું.	૫ મર્યાદાથી કામકાજ કરવું.
૩ મર્યાદાથી પહેરવું ઓઢવું.	૬ મર્યાદા મોટા નાનાની રાખવી.

પાઠ ૮—દાન.

૧ દાન દેવાથી મુક્તિ મળે.	૪ દાન દેવાથી કીર્તિ વધે.
૨ દાન દેવાથી લક્ષ્મી મળે.	૫ દાન દેવાથી પાપ કર્મ ખપે.
૩ દાન દેવાથી પૂર્ણ સુખ મળે.	૬ એક હાથે દો, બીજે હાથે લેવો.

પાઠ ૯—સત્ય.

૧ સત્યથી વહેવાર ચાલે.	૪ સત્યમાં જ દોલત છે.
૨ સત્યથી મોટાઈ મળે.	૫ દુનીઆ સત્યના આધારે ટકી છે.
૩ સત્યથી આખરૂ વધે.	૬ સત્ય વગરનો પ્રાણીઓ, હાટ વગરનો વાણીઓ.

પાઠ ૧૦—મોક્ષ.

૧ વિનયથી વિદ્યા આવે છે.	૪ ધનથી પુન્ય થાય છે.
૨ વિદ્યાથી પાત્ર-પણું આવે છે.	૫ પુન્યથી મોક્ષ નજીક આવે છે.
૩ પાત્રપણાથી ધન આવે છે.	૬ મોક્ષથી જન્મનો અંત આવે છે.

પાઠ ૧૧—માન (આખરૂ)

૧ માન આપ્યે માન મળે.	૪ નમ્ર સ્વભાવે માન મળે.
૨ સંપી ચાલ્યે માન મળે.	૫ ટેક સાચવ્યે માન મળે.
૩ પ્રમાણિકપણે માન મળે.	૬ માન માગનારથી માન વેગળું.

પાઠ ૧૨—સંતોષ.

૧ સંતોષ રાખવો.	૪ સંતોષ જેવો બીજો ધર્મ નથી.
૨ સંતોષી તે સદા સુખી.	૫ સંતોષીને આજું સુખ.
૩ સંતોષ જેવો બીજો તપ નથી.	૬ સંતોષીને આજું માન.

પાઠ ૧૩—હરણ.

૧ ઘડપણ રૂપનું હરણ કરે છે.	૫ કામાંધતા લજ્જનું હરણ કરે છે.
૨ આશા ધૈર્યનું હરણ કરે છે.	૬ માન જ્ઞાનનું હરણ કરે છે.
૩ મૃત્યુ માણસનું હરણ કરે છે.	૭ માયા સત્યનું હરણ કરે છે.
૪ ક્રોધ લક્ષ્મીનું હરણ કરે છે.	૮ લોભ યશનું હરણ કરે છે.

પાઠ ૧૪—વિદ્યા, ભાગ ૧ લો.

૧ વિદ્યા કલ્પવૃક્ષ સમાન છે.	૬ વિદ્યા કુળનો મહિમા ધરનારની છે.
૨ વિદ્યા સુખને આપનારી છે.	૭ વિદ્યા માન અપાવવા વાળી છે.
૩ વિદ્યા બંધુ સમાન મદદવાળી છે.	૮ વિદ્યા રક્ષા કરવા વાળી છે.
૪ વિદ્યા પરમ દેવતા વાળી છે.	૯ વિદ્યા લક્ષ્મી વધારવા વાળી છે.
૫ વિદ્યા ઇચ્છીત ફળ વાળી છે.	૧૦ વિદ્યા હેતુમાં જોડવા વાળી છે.

પાઠ ૧૫—વિદ્યા, ભાગ ૨ જો.

૧ વિદ્યા આનંદ પમાડવા વાળી છે.	૬ વિદ્યા આંધળને આંખ રૂપ છે.

- ૨ વિદ્યા કીર્તિ દેલાવવા વાળી છે. ૭ વિદ્યા બહેરાને કાન રૂપ છે.
 ૩ વિદ્યા સુસાકરને વોળાવા સમાન છે. ૮ વિદ્યા મુંગાને વાચા રૂપ છે.
 ૪ વિદ્યા રાજ્યમાં પૂજ્ય છે. ૯ વિદ્યા ગાંગજાને જેષ્ઠીકા રૂપ છે.
 ૫ વિદ્યાવાન આયુષવાન છે. ૧૦ વિદ્યા કામધેનુ ગાય સમાન છે.

પાઠ ૧૬—વરની વ્યાખ્યા.

- ૧ વર કહેતાં, જેની સાથે લગ્ન થયું ૫ પ્રાણુનાથ કહેતાં, પ્રાણુના રક્ષક.
 હોય તે તેનો વર. ૬ ભરથાર કહેતાં, ભરણુપોષણુ કરનાર.
 ૨ ધણી કહેતાં, શરીરનો માલિક. ૭ પ્રાણુશ્વર કહેતાં, પ્રાણુના માલીક.
 ૩ સ્વામીનાથ કહેતાં, પ્રભુ જેટલા ૮ પ્રિતમનાથ કહેતાં, સર્વથી વ્હાલા નાથ.
 વ્હાલા નાથ. ૯ પતિ કહેતાં, પત રાખવાતુલ્ય.
 ૪ શીરછત્ર કહેતાં, માથાના છત્ર. ૧૦ કંઠ કહેતાં, કંઠના આભરણુ.

પાઠ ૧૭—ધણી મત્યે વર્તન, ભાગ ૧ લો.

- ૧ ધણીના માનીતા થવું. ૫ ધણીની પાસે જીડું બોલવું નહીં.
 ૨ ધણીના ઓસીઆળા થવું. ૬ ધણીના ઉપર હેત રાખવું.
 ૩ ધણીની ચોરીથી ચાલવું નહીં. ૭ ધણીનું ધાર્યું કરવું.
 ૪ ધણીના છાંદે ચાલવું નહીં. ૮ ધણીના હુકમને તાબે થવું.

પાઠ ૧૮—ધણી મત્યે વર્તન, ભાગ ૨ જો.

- ૧ ધણીની ચોરી કરવી નહીં. ૬ ધણીને જમાડીને જમવું.
 ૨ ધણીથી ચોરી રાખવી નહીં. ૭ ધણી રુતા પહેલાં સુવું નહીં.
 ૩ ધણી પાળે તે ધર્મને માન આપવું. ૮ ધણીના ઉઠ્યા પહેલાં ને વહેલાં ઉઠવું.
 ૪ ધણીના પૈસા બરબાદ કરવા નહીં. ૯ ધણીને હરધડી પ્રસન્ન રાખવો.

પાઠ ૧૯—સ્ત્રીનાં જૂદાં જૂદાં નામો.

- ૧ ઘરમાં સર્વેને વ્હાલી લાગે તે વહુ. ૫ શાનનું લાન રાખે તે લામની.
 ૨ પ્રીતમ ઉપર પ્રિતિ રાખે તે પ્રેમદા. ૬ વનો કરે તે વનિતા.
 ૩ ઘરનું કામ કરે તે કામની. ૭ સમદષ્ટી રાખે તે શ્રાવિકા.
 ૪ ધણીનું માન વધારે તે માનની. ૮ માન ખાટે તે મહિલા.

પાઠ ૨૦—સ્ત્રીની સુઘડતા.

- ૧ ઘરની ચીજ સંભાળી રાખે. ૫ રાત્રે વહેલી સુઈ રહે.
 ૨ ઘરનાં વાસણુ ચોખખાં રાખે. ૬ પ્રભાતે વહેલી ઉઠે.
 ૩ ઘરનું કામકાજ નિયમસર કરે. ૭ હમેશાં દાતણુ કરે.
 ૪ શરીર હમેશાં સ્વચ્છ રાખે. ૮ ગોબરાધથી દુર રહે.

પાઠ ૨૧—નવરાસ.

- ૧ નવરા બેસી રહેવું નહીં. ૫ નવરાસમાં નવું શીખવું.
 ૨ સઘળા બીજાડનું મૂળ તે નવરાસ. ૬ નવરાસમાં કામકાજ કરવું.
 ૩ રોગ માત્રનું મૂળ તે નવરાસ કે પ્રમાદ. ૭ નવરાસમાં શીખેલું સંભાળવું.
 ૪ નવરાસમાં પુસ્તક વાંચવું. ૮ નવરાસમાં ઉદ્યોગ કરવો.

પાઠ ૨૨—સ્રીનાં ક્રિમતી અલંકાર.

- ૧ સોનાથી શીખામણની બક્ષીસ ક્રિમતી. ૫ વસ્ત્રથી શીલ ક્રિમતી.
 ૨ ધરાણાગાંઠાથી સદ્ગુણ ક્રિમતી. ૬ દોલતથી તનદુરસ્તી ક્રિમતી.
 ૩ ખાવાપીવાથી આવડત ક્રિમતી. ૭ કંચનથી કીર્તિ ક્રિમતી.
 ૪ મોજશોખથી સુઘડતા ક્રિમતી. ૮ વિકારી થવાથી વિચારી થવું ક્રિમતી.

પાઠ ૨૩—સ્રી સુખી.

- ૧ માખાપની આજ્ઞા પાળે તે સુખી. ૬ ધર્માચરણમાં રહે તે સુખી.
 ૨ સાસુ સસરાનો સત્કાર કરે તે સુખી. ૭ મિતાહાર કરે તે સુખી.
 ૩ ગુણીજનનું બહુમાન કરે તે સુખી. ૮ ઉપાધિ થોડી રાખે તે સુખી.
 ૪ ગુરૂનો ઉપકાર માને તે સુખી. ૯ રાચરચીલું થોડું રાખે તે સુખી.
 ૫ પતિને પ્રભુ તુલ્ય ગણે તે સુખી. ૧૦ સંતોષ રાખે તે બહુ સુખી.

પાઠ ૨૪—મહેનત કરો.

- ૧ જ્ઞાન જોઈએ તો મહેનત કરો. ૪ સુખ જોઈએ તો મહેનત કરો.
 ૨ ખોરાક જોઈએ તો મહેનત કરો. ૫ આબરૂ જોઈએ તો મહેનત કરો.
 ૩ પૈસા જોઈએ તો મહેનત કરો. ૬ તનદુરસ્તી જોઈએ તો મહેનત કરો.

પાઠ ૨૫—નાશકારક.

- ૧ આળસ સુખનો નાશ કરે છે. ૪ મિતાહાર રોગનો નાશ કરે છે.
 ૨ કુસંપ લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. ૫ સરલતા શત્રુતાનો નાશ કરે છે.
 ૩ લડાઈ જનમાલનો નાશ કરે છે. ૬ પુન્ય, પાપનો નાશ કરે છે.

પાઠ ૨૬—પતિવ્રતાનાં અલંકાર.

- ૧ શીયલ રૂપ સાડી પહેરો. ૪ સૌભાગ્ય કંકણ રૂપ પતિસેવા ધારણ કરો.
 ૨ લજ્જા રૂપ ચોળી પહેરો. ૫ કીર્તિ રૂપ કંચવો પહેરો.
 ૩ પાતિવ્રત્ય રૂપ ચાંદલો કરો.

પાઠ ૨૭—પતિવ્રતાને ખ્યાર.

- ૧ દયા ખ્યારી તે પતિવ્રતા. ૪ વહેવાર ખ્યારો તે પતિવ્રતા.
 ૨ પતિ ખ્યારા તે પતિવ્રતા. ૫ ધર્મ ખ્યારો તે પતિવ્રતા.
 ૩ કુટુંબ ખ્યાર તે પતિવ્રતા. ૬ દાન ખ્યાર તે પતિવ્રતા.

પાઠ ૨૮—સાસરે વર્તણુક.

- ૧ સાસરામાં સર્વેને માનથી બોલાવવાં. ૪ સાસરેથી રજા વિના ખંડાર જવું નહીં.
 ૨ સાસરામાં ઠપકો સહન કરવો. ૫ સાસરાના ઘરનોં મોહલો સાચવવો.
 ૩ સાસરામાં કટુ વચન સહન કરવાં. ૬ સાસરે સર્વથી હળીમળી ચાલવું.

પાઠ ૨૯—સમાન ગણવા.

- ૧ સાસુસસરા માતપિતા સમાન ગણવાં. ૪ મોટી નંજુદને જોઈને સમાન ગણવી.
 ૨ જેઠજેઠાણીને સાસુસસરા સમાન માનો. ૫ નાની નંજુદને દીકરી સમાન ગણવી.
 ૩ દેરદેરાણીને ભાઈજોઈને સમાન ગણવાં. ૬ નાના દીયરને પુત્ર સમાન ગણવો.

પાઠ ૩૦-પતિવ્રતાએ કેમ ચાલવું ?

૧ લટકતી ચાલે ચાલવું નહીં.	૪ ઉંચી નજરે ઉતાવળું ચાલવું નહીં.
૨ ચટકતી ચાલે ચાલવું નહીં.	૫ ત્રાસી આંખે જોઈ ચાલવું નહીં.
૩ અછડ થઈને ચાલવું નહીં.	૬ ઉંટની પેઠે ઉતાવળું ચાલવું નહીં.

પાઠ ૩૧-ગરીબાઈ.

૧ ગરીબનાં સામું જોઈ વર્તવું.	૭ ગરીબનાં ઘરાણાં સામું જોવું.
૨ આપણે ગરીબ છીએ તેમ માનવું.	૮ ગરીબની સર્વે ચીજ જોવી.
૩ આપણાથી ગરીબ હોય તેના સામી નજર કરી ચાલવું.	૯ ગરીબાઈથી શરમાવું નહીં.
૪ ગરીબાઈ આવશે તેનો વિચાર કરવો.	૧૦ ગરીબાઈ છતાં શ્રીમંતાઈનો ફાંકો કરવો નહીં.
૫ ગરીબના ઘર સામી નજર કરવી.	૧૨ ગરીબાઈને લાયક હોય તેને જ ગરીબાઈ મળે છે.
૬ ગરીબના ઘરની ચીજો જોવી.	

પાઠ ૩૨-સ્ત્રીએ કેવું મન રાખવું ?

૧ કોઈને જમતા ભાળી મન ન કરવું.	૫ ટુંકું મન રાખવું નહીં.
૨ કોઈનું લુગડું ભાળી મન ન કરવું.	૬ મોટા મન વાળા થવું.
૩ કોઈનું ઘરાણું ભાળી મન ન કરવું.	૭ સંતોષ રાખી મનને વાળવું.
૪ કોઈની જણસ ભાવ ભાળી મન ન કરવું.	૮ ઉદ્ધાર મન રાખવું.

પાઠ ૩૩-પતિવ્રતાનાં વિવિધ રૂપ.

૧ પતિના કાર્ય વખતે મંત્રી માફક વર્તે.	૫ પતિના શયન સમયે રંભા માફક વર્તે.
૨ પતિની સેવા વખતે દાસી માફક વર્તે.	૫ પતિના ધાર્મિક કાર્યમાં જોગણી જેમ વર્તે.

૩ પતિના લોજન વખતે માતા માફક વર્તે.	૬ પતિની કુમતિ સમે પૃથ્વી સમાન વર્તે.

પાઠ ૩૪-પતિવ્રતાનું બોલવું.

૧ અતિ છુટથી બોલે નહીં.	૬ હલકી વાતમાં પડે નહીં.
૨ અતિ હાસ્ય-મશ્કરી કરે નહીં.	૭ મર્યાદાપૂર્વક વર્તે.
૩ પરપુરૂષ સાથે વાર્તા કરે નહીં.	૮ પરપુરૂષ સાથે એકાંત કરે નહીં.
૪ પરપુરૂષ સાથે વિનોદ કરે નહીં.	૯ પરપુરૂષ સાથે એક આસને બેસે નહીં.

પાઠ ૩૫-પતિવ્રતાને પતિનું સ્મરણ, ભાગ ૧ લો.

૧ એક પતિનું જ ધ્યાન ધરવું.	૪ પતિના સુખે સુખ માનવું.
૨ સર્વ સુખની આશા પતિમાં જ સ્થાપવી.	૫ પતિના દુઃખે દુઃખ માનવું.
૩ આખા જગતને પતિમય જ નીરખવું.	૬ પતિને દેખી મનમાં અતિ પ્રમોદાણવો.

પાઠ ૩૬—પતિવૃતાને પતિનું સ્મરણ, ભાગ ૨ જો.

- ૧ પતિ તુલ્ય સૃષ્ટીમાં કોઈજ નથી ૪ પતિની દૃષ્ટિ તે દૃષ્ટિ પોતાની તેમ માનવું. માનવી.
૨ પતિનું ત્રીકાળ રટણ કરવું. ૫ પતિને પોતાના તન-મન-ધન જાણવા.
૩ પતિ વિના સૃષ્ટિ અધકારમય જાણવી. ૬ પતિની આજ્ઞા તે રાજાની આજ્ઞા માનો.

પાઠ ૩૭—સ્ત્રીનાં વસ્ત્રાભૂષણ.

- ૧ લુગડાં ચોખ્ખાં રાખવાં. ૫ લુગડું ફાટેલું પહેરવું નહીં.
૨ લુગડું શોભતું પહેરવું. ૬ લુગડું આછકડું પહેરવું નહીં.
૩ લુગડું સ્થિતિ પ્રમાણે પહેરવું. ૭ ઘરાણું શોભતું પહેરવું.
૪ લુગડું અતિ ખારીક ન પહેરવું. ૮ ઘરાણું સંપત પ્રમાણે કરાવવું.

પાઠ ૩૮—ફળુલ ખર્ચ.

- ૧ ફળુલ અથવા નિરૂપયોગી ખર્ચ ૩ ખર્ચમાં કોઈ સ્ત્રીનો વાદ કરવો નહીં. કરવો નહીં. ૪ ઉડાઉ થાય તેનું છાપડું ઉડે.
૨ નિરૂપયોગી ખર્ચ કરાવવો નહીં. ૫ સંપત્તિનો દુરૂપયોગ કરવો નહીં.

પાઠ ૩૯—ભાગ્યોદય.

- ૧ ભાગ્યોદયનું ખાવું-પીવું છે. ૩ ભાગ્યોદય પ્રમાણે મળે તેમાં સંતોષ માનો.
૨ ભાગ્યોદયનું ઓઢવું-પહેરવું છે. ૪ 'ભાગ્ય' આપણે જ રચેલું છે.

પાઠ ૪૦—સ્ત્રીએ કેવા ન થવું ?

- ૧ લટકાળા ન થવું. ૪ ઉદ્વેગ ન થવું.
૨ ચટકાળા ન થવું. ૫ પ્રમાદી ન થવું.
૩ તોછડા ન થવું. ૬ ગુણચોર ન થવું.

પાઠ ૪૧—સ્ત્રીએ કાર્યને અંગે કેમ બોલવું ?

- ૧ સત્કારપૂર્વક બોલવું. ૫ મર્યાદા જાળવીને બોલવું.
૨ સાચું, હિતકારી અને નિઃદા ૬ ધીમે સાદે બોલવું.
વગરનું વચન બોલવું. ૭ બોલોછો કે બોળોછો તે વિચારજો.
૩ સર્વને મીઠું લાગે તેમ બોલવું. ૮ બોલતાં બોલતાં હસવું નહિ.
૪ જરૂર જેટલું અને વિચારીને બોલવું. ૯ 'કરીશ'ને બદલે 'કરું છું' એમ બોલવું.

પાઠ ૪૨—સમય વિચારી બોલવું.

- ૧ સમય વિચારી બોલવું. ૩ જુઠું બોલવા કરતાં અબોલ રહેવું ઉત્તમ.
૨ સત્ય હોય તે પણ પ્રિય શબ્દોમાં બોલવું. ૪ પ્રિય વચન પણ ધર્મયુક્ત જ બોલવું.

પાઠ ૪૩—કેવું બોલવું નહીં ?

- ૧ 'નહીં' કહીને એમ વડીલો પ્રત્યે ૪ કડવું વેણ બોલવું નહીં.
બોલવું નહીં. ૫ કુથલી કે ચેષ્ટા લઈ વાક્ય બોલવું નહીં.
૨ 'અવાય છે' એવો શબ્દ બોલવો નહીં ૬ કોઈને દુઃખ ઉપજે તેમ બોલવું નહીં.
૩ જુઠા શબ્દો બોલવા નહીં. ૭ તોછડાઈએ કોઈને બોલાવવું નહીં.

પાઠ ૪૪--શ્રીએ કામ કેમ કરવું ?

૧ કામકાજ રૂપી રીતે કરવું.	૪ કામ સુઘડતાઈથી કરવું.
૨ કામકાજ હોંસથી કરવું.	૫ કામ કર્યું તેણે કામજી કર્યું.
૩ કામકાજ કાળજીથી કરવું.	૬ કામકાજ એ નીતિ અને શીલનો રક્ષક છે.

પાઠ ૪૫--સદ્ગુણી સ્ત્રી.

૧ સુખમાં ખેડેડી જાય નહીં.	૬ પરઉપકાર કરી પસ્તાય નહીં.
૨ દુઃખમાં ગભરાય નહીં.	૭ પુન્ય કરી પસ્તાય નહીં.
૩ બીજાનું દુઃખ જોઈ રાજી થાય નહીં.	૮ અનીતિ કરી રાજી થાય નહીં.
૪ પુન્ય કરી કુલાય નહીં,	૯ ઇન્દ્રિયોને લગતાં સુખોમાં મશગુલ
૫ પુન્ય કરી ઉદાશી થાય નહીં.	રહે નહીં.

પાઠ ૪૬--મુલક્ષણી સ્ત્રી.

૧ કોઈને અપ્રીતિથી બોલાવતી નથી.	૪ કોઈનું અમંગળ ઈચ્છતી નથી.
૨ કોઈની સાથે વેર કરતી નથી.	૫ કોઈનું ખુરું જોઈ રાજી થતી નથી.
૩ કોઈને અપ્રિય લાગતી નથી.	૬ કોઈની સાથે અસત્ય લાપણુ કરતી નથી.

પાઠ ૪૭--શ્રી કયારે શોભે ?

૧ શ્રી પતિવ્રતા શોભે.	૪ શ્રી પવિત્ર તે આંગણે શોભે.
૨ શ્રી શીયલવંતી શોભે.	૫ શ્રી પતિ પાસે શોભે.
૩ શ્રી સાસરે શોભે.	૬ શ્રી વંશવેલડી શોભે.

પાઠ ૪૮--શ્રીનું કાર્ય.

૧ શ્રીને ડહાપણુ તે શાણગાર.	૪ સુઘડે સ્વચ્છતા રાખવી.
૨ શ્રીને મલાજો તે હથિઆર.	૫ શાણીએ ક્ષણે ક્ષણે વિદ્યા મેળવવી.
૩ શ્રીનો મિઠો સ્વભાવ તે માતબર.	૬ કામનીએ કણે કણે ધન સંચરવું.

પાઠ ૪૯--પતિવ્રતાના ધર્મ.

૧ પડતીમાં ગભરાય નહીં.	૬ ખરાબ લાપણુ કરે નહીં.
૨ ચઢતીમાં કુલાય નહીં.	૭ નીચની સોખત કરે નહીં.
૩ પુવડ કહેવરાવે નહીં.	૮ વગર કામે પારકે ઘેર જાય નહીં.
૪ ખાધાગળો રાખે નહીં.	૯ પારકી નિંદા કરે નહીં.
૫ ફાટલ લુગડું પહેરે નહીં.	

પાઠ ૫૦--શ્રીએ કેવા થવું ?

૧ શ્રીએ મીઠી વાણીવાળા થવું.	૫ શ્રીએ ખંતીલા થવું.
૨ શ્રીએ ઇર્ષ્યાવગરના થવું.	૬ શ્રીએ ઉદ્યમવંત થવું.
૩ શ્રીએ મીઠા સ્વભાવવાળા થવું.	૭ શ્રીએ શરમાળ થવું.
૪ શ્રીએ હોંશીલા થવું.	૮ શ્રીએ લજ્જાવંત થવું.

પાઠ ૫૧—પતિવ્રતાનો ધર્મ, ભાગ ૧ લો.

૧ પતિના સુખે સુખ માનવું.	૫ પતિને રાજી રાખવા.
૨ પતિના દુઃખે દુઃખ માનવું.	૬ પતિના ઉપર પ્રીતિ રાખવી.
૩ પતિના વશ રહેવું.	૭ પતિનાં વચન માનવાં.
૪ પતિની લક્ષિત કરવી.	૮ પતિની સેવા ચાકરી કરવી.

પાઠ ૫૨—પતિવ્રતાનો ધર્મ, ભાગ ૨ જો.

૧ પતિના સામું બોલવું નહીં.	૫ પતિની ખીક રાખવી.
૨ પતિને સાચા પ્રભુ માનવા.	૬ પતિથી કોઈ વાત છાની રાખવી નહીં.
૩ પતિની પાસે હડીલા થવું નહીં.	૭ પતિથી છાના પૈસા રાખવા નહીં.
૪ પતિ ઉપર વિશ્વાસ રાખવો.	

પાઠ ૫૩—પતિવ્રતાનો ધર્મ, ભાગ ૩ જો.

૧ પતિના સર્વ હુકમના તાબે થવું	૫ પતિથી ઉતરતી પંકતીમાં છો તેમ જાણવું.
૨ પતિની પાસે પોતાની ભુલ કબુલ કરવી.	૬ પતિની ખામી કોઈને કહેવી નહીં.
૩ પતિની ખામી બતાવી મોટાઈ કરવી નહીં.	૭ પતિ ને પાડોશી સાથે ટંટો કરવો નહીં.
૪ પતિથી સમજી હોવાનો ડોળ કરવો નહીં.	૮ પોતાના રૂપનાં વખાણ કરવાં નહીં.

પાઠ ૫૪—વાત.

૧ કોઈની છાની વાત ખીજને કહેવી નહીં.	૫ રસ્તામાં કોઈ પુરૂષ સાથે ઉભા રહી વાત કરવી નહીં.
૨ ઘરની વાત કોઈને કહેવી નહીં.	૬ ડાહપણની વાત કરવી.
૩ કોઈની આઘીપાછી વાત કરવી નહીં.	૭ સારી ને મીઠી વાત કરવી.
૪ રસ્તામાં ચાલતાં કોઈ પુરૂષ સાથે વાત કરવી નહીં.	૮ શીખામણની વાત કરવી.
	૯ કોઈના રહસ્યની વાત કરવી નહીં.

પાઠ ૫૫—સારો સ્વભાવ, ભાગ ૧ લો.

૧ નમ્ર સ્વભાવ રાખવો.	૬ માયાળુ સ્વભાવ રાખવો.
૨ ઠંડો સ્વભાવ રાખવો.	૭ સર્વ સાથે મિઠાશ રાખવી.
૩ પ્રકૃતિ શાંત રાખવી.	૮ ઝેર ઘેર મનમાં ન રાખવું.
૪ મોટી નજર રાખવી.	૯ સર્વ ઉપર માયા રાખવી.
૫ ઉંચી નજર રાખવી.	૧૦ ઈર્ષ્યાવાળો સ્વભાવ ન રાખવો.

પાઠ ૫૬—સારો સ્વભાવ, ભાગ ૨ જો.

૧ સર્વ સાથે લજાઈ રાખવી.	૪ મોટાનું માન રાખવું.

- ૨ સર્વનું વાજખી કથન માનવું. ૫ મોટાની શરમ રાખવી.
૩ સર્વને નમીને આજવું. ૬ મમત્વ રાખવું નહીં.

પાઠ ૫૭—કેવી ભાષા બોલવી ?

- ૧ કડવી ભાષા બોલવી નહીં. ૫ તોછડાઇથી બોલાવવું નહીં.
૨ બીજાને દુઃખકારી ભાષા બોલવી નહીં. ૬ મનમાં કડવાશ રાખી બોલવું નહીં.
૩ હલકું વેણુ બોલવું નહીં. ૭ માયાગાળુ બોલવું નહીં.
૪ તોછડાઇથી બોલવું નહીં.

પાઠ ૫૮—વધાર્યું વધે ને ઘટાડ્યું ઘટે.

- ૧ આહાર વધાર્યો વધે ને ઘટાડ્યો ઘટે. ૪ ઉદ્યોગ વધાર્યો વધે ને ઘટાડ્યો ઘટે.
૨ નિંદ્રા વધારી વધે ને ઘટાડી ઘટે. ૫ કામ વધાર્યો વધે ને ઘટાડ્યો ઘટે.
૩ આળસ વધારી વધે ને ઘટાડી ઘટે. ૬ કળુઓ વધાર્યો વધે ને ઘટાડ્યો ઘટે.

પાઠ ૫૯—ભય.

- ૧ લોગથી રોગનો ભય. ૪ રૂપને લાંછનનો ભય.
૨ કુળમાં કપુતનો ભય. ૫ કાયાને મોતનો ભય.
૩ દ્રવ્યથી ચોરનો ભય. ૬ સતીને પત્નીતનો ભય.

પાઠ ૬૦—દુઃખ.

- ૧ અભિમાને દુઃખ ઉપજે તે દુઃખ. ૫ સ્વછંદી સ્ત્રી તે સદા દુઃખ.
૨ અભિમાને જશ જાય તે દુઃખ. ૬ અભણ નારીને પૂર્ણ દુઃખ.
૩ દંપતીને અણબનાવ તે દુઃખ. ૭ કુકર્મ કરનારી નારીને દુઃખ.
૪ કુભાર્યાને પતિનું દુઃખ.

પાઠ ૬૧—પરપુરુષ.

- ૧ પરપુરુષને પથ્થર સમાન ગણવો. ૩ પરપુરુષનાં વખાણ કરવા નહીં.
૨ પરપુરુષ સામે જોવું નહીં. ૪ પરપુરુષને પોતાના પતિથી તુલ્ય કરવો.

પાઠ ૬૨—શત્રુ કોણ ?

- ૧ વ્યભિચારિણીને પતિ શત્રુ. ૩ મૂર્ખિણીને હિત વચન કહેનારો શત્રુ.
૨ લોભણીને માગણ શત્રુ. ૪ આગસુને કામ જતાવનારો શત્રુ.

પાઠ ૬૩—નીચ કોણ ?

- ૧ શખામણ ન સાંભળે તે નીચ. ૪ ધન આપે મન આપે તે નીચ.
૨ લાજ શરમ ન રાખે તે નીચ. ૫ નિર્ધન પતિ ઉપર અભાવ રાખે તે નીચ.
૩ નીચની સોળત કરે તે નીચ. ૬ પૈસાની સગી થાય તે નીચમાં નીચ.

પાઠ ૬૪—કેવી સ્ત્રી મૂર્ખિણી ?

- ૧ કારણ વિના ગુસ્સો કરનારી મૂર્ખિણી. ૬ વાદવિવાદ કરનારી મૂર્ખિણી.
૨ અજાણ્યા ઉપર વિશ્વાસ કરનારી મૂર્ખિણી. ૭ હિત વચન ન સાંભળનારી મૂર્ખિણી.

- ૩ વગર બોલાવ્યે બોલનારી મૂર્ખિણી. ૮ વખત વિનાનું બોલનારી મૂર્ખિણી.
 ૪ પારકી કુથલી કરનારી મૂર્ખિણી. ૯ પારકી નિંદા કરનારી મૂર્ખિણી.
 ૫ ન કરવાનું કૃત્ય કરનારી મૂર્ખિણી.

પાઠ ૬૫—ખોટાં નામને લાયક.

- ૧ કુકર્મ ખ્યારું લાગે તે કુલાર્થા. ૫ દામ ખ્યારા લાગે તે દાસી.
 ૨ સત્સંગ અપ્રિય લાગે તે શંખણી. ૬ ચોરી ખ્યારી લાગે તે ચંડાળણી.
 ૩ પરપુરૂષ ખ્યારો લાગે તે પાપિણી. ૭ મોઝમળ ખ્યારી લાગે તે મૂર્ખિણી.
 ૪ કજીઆ ખ્યારો લાગે તે કર્કશા.

પાઠ ૬૬—નાદાન સ્ત્રીથી દુર રહેવું.

- ૧ નાદાન સ્ત્રીથી દુર રહેવું. ૪ નાદાન સ્ત્રીના સંગથી લાજને જોખમ.
 ૨ નાદાન સ્ત્રીની સખી થવું નહીં. ૫ નાદાન સ્ત્રીના સંગથી જીવનને જોખમ.
 ૩ નાદાન સ્ત્રીની સંગત કરવી નહીં.

પાઠ ૬૭—સ્ત્રી બગડે ક્યારે ?

- ૧ અતિ લાડ કરે લાડી બગડે. ૫ પત ન રાખે તો પદમણી બગડે.
 ૨ માંઘી કરે માનની બગડે. ૬ માચા રાખે તો મહિલા બગડે.
 ૩ કામ ન કરે તો કામની બગડે. ૭ કુલારજથી કંથ બગડે.
 ૪ લાન ન રાખે તો લામની બગડે. ૮ કપુત છોકરાથી કુળ બગડે.

પાઠ ૬૮—ચિંતા.

- ૧ ઉદ્વેગ રાખવો નહીં. ૫ વહેમ રાખવો નહીં.
 ૨ ચિંતા રાખવી નહીં. ૬ લય રાખવો નહીં.
 ૩ અક્રસોસ કરવો નહીં. ૭ ભૂતના લયથી ભડકવું નહીં.
 ૪ દીલગિરી કરવી નહીં.

પાઠ ૬૯—ચોરી.

- ૧ ચોરી કરવી તે પાપનું મૂળ છે. ૩ પરાઈ વસ્તુ હાથમાં લેવી નહીં.
 ૨ ઘણીની ચોરી એ હરામી છે. ૪ કોઈની ચાડી કરવી નહીં.

પાઠ ૭૦—લોભ.

- ૧ લોભ પાપનું મૂળ છે. ૬ લોભે મોભો જાય છે.
 ૨ લોભે આગરૂ જાય છે. ૭ લોભે સંતોષ જાય છે.
 ૩ લોભે પ્રિતિ જાય છે. ૮ લોભે ક્રોધ થાય છે.
 ૪ લોભે વહેવાર જાય છે. ૯ લોભે અનર્થ થાય છે.
 ૫ લોભે લક્ષણ જાય છે. ૧૦ અનર્થથી નિચ ગતિ થાય છે.

પાઠ ૭૧—કપટ.

- ૧ કપટ પાપનું મૂળ છે. ૩ વિશ્વાસઘાત કરવો નહીં.
 ૨ છળ દગે કરવો નહીં. ૪ કોઈને છેતરવું નહીં.

પાઠ ૭૨—ક્રોધ.

૧ ક્રોધ જાનવશ્યમાન ખડગ છે.	૬ ક્રોધ કરવો નહીં.
૨ ક્રોધ આત્માની ઘાત કરનાર છે.	૭ રીસ કરવી નહીં.
૩ ક્રોધ ધનનું હરણ કરનાર છે.	૮ રીસ રાખવી નહીં.
૪ ક્રોધ સ્નેહીનો વિરોધ કરાવનાર છે.	૯ ક્રોધ ઉપર તપશ્ચું નહીં.
૫ ક્રોધ પાપનું મૂળ છે.	

પાઠ ૭૩—પાપ.

૧ અનીતિ કરે તે પાપ.	૪ વ્યભિચાર કરે તે પાપ.
૨ અધર્મ કરે તે પાપ.	૫ દિંસા કરે તે પાપ.
૩ અસત્ય બોલે તે પાપ.	૬ અણુ આપ્યું લે તે પાપ.

પાઠ ૭૪—સ્ત્રીને શિખામણ.

૧ રસ્તે ચાલતાં કાંઈ ખાવું નહીં.	૪ દેવ દર્શન એકલા જવું નહીં.
૨ અધિક અહાર જમવો નહીં.	૫ રાત્રે ઉજાગરો કરવો નહીં.
૩ લાંબી વાટે એકલા જવું નહીં.	૬ પુરૂષના આસને બેસવું નહીં.

પાઠ ૭૫—શા થકી શું થતું નથી ?

૧ પરમાત્મ સ્મરણ કરનારી.	ને,	પાપ પ્રાપ્ત થતું નથી.
૨ મૌનવ્રત ધારણ કરનારી	ને,	કલેશ પ્રાપ્ત થતો નથી.
૩ સત્ય બોલનારી	ને,	ભય પ્રાપ્ત થતો નથી.
૪ ઉદ્યોગ કરનારા	ને,	દરિદ્રતા પ્રાપ્ત થતી નથી.
૫ ઉદ્યમ કરનારી	ને,	એદીપણું પ્રાપ્ત થતું નથી.

પાઠ ૭૬--'જે' ને 'તે'ની કહેવત, ભાગ ૧ લો.

૧ જે રાખે સત્ય,	તેની	પ્રભુ રાખશે પત્ય.
૨ જે આપશે હાથે,	તે	આવશે સાથે.
૩ જે આજું રાખે ઝેર,	તે	વિશેષ આખે વેર.
૪ જે કરે મોઢે મીઠી વાત,	તે	કરે મનમાં મોઢી ઘાત.
૫ જે વાત હોઠ ખહાર,	તે	વાત કોટ ખહાર.
૬ જે વાત પેટમાં,	તે	વાત પેટીમાં.
૭ જે ભાન વિનાની ઘેલી,	તે	છતા સાબુએ મેલી.
૮ જે વણ બોલાવી બોલે,	તે	તણખલાને તોલે.

પાઠ ૭૭ 'જે' ને 'તે'ની કહેવત, ભાગ ૨ જે.

૧ જેની જીભ ઝેરી,	તેની	હુનીઆ વેરી.
૨ જેનો પ્રભુ પાધરો,	તેનો	વેરી આંધળો.
૩ જેનો શ્વભાવ ખુરો,	તેનો	થાય ચુરો.

૪ જેની સ્વચ્છતા,	તેની	આરોગ્યતા.
૫ જેની નરમાશ વધારે,	તેનો	દરજો વધારે
૬ જેણે ખોઈ તક,	તેણે	ખોઈ મીલકત.
૭ જેનો દિવસ પાધરો,	તેનો	દુશ્મન આંધળો.
૮ જેના સીઝયા સ્યામ,	તેના	સીઝયાં કામ.
૯ જેના રૂઠયા સ્યામ,	તેના	ઉઠયા રામ.
૧૦ જેનો ધણી બગડયો,	તેનો	ભવ બગડયો.

પાઠ ૭૮—‘ નહીં ’ શબ્દની કહેવત.

૧ ભુખ વિના ખાવું નહીં,	ને	કામ વિના રહેવું નહીં.
૨ મૂર્ખિણીને આવડત નહીં,	ને	ભેંસ પાસે ભાગવત નહીં.
૩ સતી સ્ત્રીને ગર્વ નહીં,	ને	વેસ્યા સ્ત્રીને મર્મ નહીં.
૪ ગરજવાનને અછલ નહીં,	ને	દરદવાનને શીકલ નહીં.
૫ પ્રિતિ ત્યાં પડદો નહીં,	ને	પડદો ત્યાં પ્રિતિ નહીં.
૬ અનુભવ વિના અકલ નહીં,	ને	પરીશ્રમ વિના પરસો નહીં.
૭ આળસ સમાન શત્રુ નહીં,	ને	ઉદ્યોગ સમાન બંધુ નહીં.
૮ કષ્ટ વિના કીર્તિ નહીં,	ને	શીયલ વિના મુક્તિ નહીં.
૯ ચડતીમાં પુલાવું નહીં,	ને	પડતીમાં ગભરાવું નહીં.

પાઠ ૭૯—છુટક કહેવતો, ભાગ ૧ લો.

૧ જેવું કરશે તેવું ભરશે,	ને	વાવશે તેવું લણશે.
૨ ચેરી જોઈને ચાલીએ,	ને	કંઠ જોઈને મ્હાલીએ.
૬ કંકાસણીને કળઓ ંહાલો,	ને	પદ્મણીને હાર ંહાલો.
૪ પુત્રનાં લક્ષણ પારણામાં,	ને	વહુનાં લક્ષણ ખારણામાં.
૫ ચાર મળે ચોટલા,	ને	કોકના વાળે ચોટલા !
૬ સ્ત્રી શોભે સાસરે,	ને	પુરૂષ શોભે પાદરે.
૭ મળે ચો રંડા,	ને	તોડે ભ્રમંડા !
૮ પારકું પેખણું,	ને	જગને દેખણું.
૯ પુરૂષનું રૂપ સત્યતાપણું,	ને	સ્ત્રીનું રૂપ પ્રતિવ્રતાપણું.

પાઠ ૮૦—છુટક કહેવતો, ભાગ ૨ જો.

૧ જર જમીન ને જોર	એ	ત્રણ કળઆનાં છોર.
૨ ગરથ ગાંઠે,	ને	વિદ્યા પાઠે.
૩ પુરૂષ બુદ્ધિ પાવડીએ,	ને	સ્ત્રીની બુદ્ધિ પાવડીએ.
૪ આઝા વેપારે દેવાળું,	ને	ઝાઝી ભક્તિએ છીનાળું.

૫ પળે પળે વિદ્યા સંચરવી,	ને	કણે કણે ધન સંચરવું.
૬ ગરિબની દોલત વિદ્યા	ને	શ્રીમંતની શોભા વિદ્યા.
૭ ખાઈએ હોજરીને ગમતું,	ને	પહેરીએ પતિને ગમતું.
૮ વિદ્યા વિચારવાળાને પાંખ,	ને	અજાણ્યાને વિદ્યા આંખ.
૯ પારકાનું જાણવું મુળ,	ને	ઘરનું જાણવું કુળ.
૧૦ મન જાણે પાપ,	ને	મા જાણે બાપ.

પાઠ ૮૧—છુટક કહેવતો, ભાગ ત્રીજો.

૧ દુઃખમાં હિંમત રાખવી,	ને	સુખમાં ક્ષમા રાખવી.
૨ મા જીવે આવતો,	ને	સ્ત્રી જીવે લાવતો.
૩ ધંધા વિનાની નાર,	તે	ગધેડીની હાર.
૪ ધંધો કરનારીને ધાન મળે,	ને	વિદ્યા ભણનારીને માન મળે.
૫ પારકી આશા,	તે	સદા નિરાશા.
૬ શાણી ને શાન,	ને	રાણીને માન.
૭ સમજી ને સૂચના,	ને	મુર્ખિણીને ટોકણી.
૮ મોર પીંછે રજિઆમણો,	ને	પુરૂષ સ્ત્રીએ રજિઆમણો.
૯ મીઠા સ્વભાવે માથું મળે,	ને	કડવા સ્વભાવે કુવાડો મળે.

પાઠ ૮૨—છુટક કહેવતો, ભાગ ચોથો.

૧ ખોટીએ ખાડા,	તે	આવે આડા.
૨ ઝાઝા દાંત રોયાના,	ને	ઝાઝા હેત ખોયાના.
૩ દેખાડીએ માયાલક્ષ્મી પણ,	ન	દેખાડીએ કાયા.
૪ સાચીને રાચે રામ,	ને	જીઠીને કપાળે ડામ.
૫ સોનું જોવું કસીને,	ને	માણસ જોવું વસીને.
૬ કર્મ પ્રમાણે મતિ,	ને	વૃત્તિ પ્રમાણે ગતિ.
૭ હાથ પોલો,	ને	જગ પોલો.
૮ ઠામ તેવી ઠીંકરી,	ને	મા તેવી દીકરી.
૯ જીલલડી કરે આળ,	ને	માર ખાય કપાળ.
૧૦ દીકરી ને ગાય,	ને	દોરે ત્યાં જાય.

પાઠ ૮૩—છુટક કહેવતો, ભાગ પાંચમો.

૧ કંચન કરતાં કીર્તિ સારી.	૫ મારે તેની તરવાર ને લણે તેની વિદ્યા.
૨ ખેરોજગારી ખેરી કરતાં અછલ	૬ ઉતાવળી સો ખાવરી, ધીરી સો ગંભીર.
વિનાની ઉદોગણુ સારી.	૭ વહુ પહોળાં ને શેરી સાંકડી.
૩ જીલમાં અમ્રત, જીલમાં વેર.	૮ પીયરની પાલખી કરતાં સાસરાની
૪ મણનું માથું જળે, પણ નવટાંકનું નાક ન જળે.	શુળી સારી.

પાઠ ૮૪—છુટક કહેવતો, ભાગ ૬ ઠો.

૧ સખાવતને સખીઓ ઘણી.

૪ માળાપનાં લક્ષણો, છોકરામાં વર્તાય.

૨ કરે તે ભરે ને વાવે તે લણે.

૫ કરે તેવું પામે ને ચાલે તેવું માણે.

૩ ઉપરકી ટાપટીપ, ભીતર રામજી જાણે.

આ પાઠ ચોરાશી મળે, તેના ચોરાશીના ફેરા ટલે.

‘જૈનસમાચાર’ અઠવાડીક પત્ર.

જે શ્રાવિકા જહેનો બણેલી હોય તેમણે ‘જૈનસમાચાર’ પત્ર વાંચીને સાધુ-સાધ્વીના વિહારની હકીકત, શાસ્ત્રનો ઉપદેશ, ધર્મ સંબંધી ચર્ચાઓ અને સમાચાર વાંચવાની ટેવ અવશ્ય પાડવી. એ પેપર દર સોમવારે અમદાવાદમાંથી પ્રગટ થાય છે. એના ગ્રાહકને દર વરસે ૧૨ પુસ્તકો ભેટ મળે છે. જ્યારે સ્ત્રીઓ આવાં અઠવાડીક પત્રો ઘેરેઘેર વાંચતી થશે ત્યારે પુરુષોએ સુધરવાની જરૂર આપોઆપ પડશે અને આખો દેશ આગાહ થશે. કારણકે જેની સ્ત્રી મુગ્ધ છે તેનું ઘર સુખી થાય જ.

જૈનસમાચાર ઍડિસ-દાણાપીઠ—અમદાવાદ.

બહેનો તમારે સુખી થવું છે ?

તો વાંચો નીચેનાં અમૂલ્ય પુસ્તકો.

૧ સતી દમયંતી અને તેની વાતમાંથી લેવાની શિખામણો.

એ પુસ્તકમાં સતી દમયંતીની વાર્તા ઘણાજ ઉપદેશ મળે એવી દૃષ્ટી લખાયેલી છે. અને દુઃખ વખતે ધીરજ કેવી રીતે રહી શકે એ બાબતનો ઉપદેશ બહુ સારો આપેલો છે. વળી સ્ત્રીઓની બુદ્ધિ ખીલવા પામે, નીતિ સુધરવા પામે, વાંચન-લેખન શક્તિ સુધરવા પામે એવા સવાલો તેમાં આપ્યા છે.

દમયંતીનું સુંદર ચિત્ર પણ તેમાં આપેલું છે. આ પુસ્તક સરકારી તેમજ ગાયકવાડી કેળવણી ખાતાએ ધનામ લાઇબ્રેરી માટે મંજૂર કર્યું છે. સ્વર્ગસ્થ સાક્ષર રા. ગોવર્ધનરામ ત્રિપાઠીએ એ પુસ્તક માટે ઉંચા મત આપ્યો છે. મૂલ્ય ૦—૬—૦

કોઈ ગૃહસ્થ, સ્ત્રીઓમાં આ પુસ્તકની લઢાણી કરવા માટે સામગ્રી ૫૦૦ પ્રતો લવા ઇચ્છે તો તેમને માટે ખાસ આદત્તિ ઓછા મૂલ્યથી છાપીને આપવામાં આવશે. આવાં પુસ્તક કન્યાશાળાઓમાં અને પર્યુષણ જેવા પર્વ વખતે અપાસરામાં લઢાણી કરવાથી નીતિનો અને કુટુંબ સુખનો ઘણો ફેલાવો થશે, અને ઘણું પુણ્ય બંધાશે ઇચ્છા. હોય તો નીચેને શિરનામે લખવું:—

વાડીલાલ ભાતીલાલ શાહ.
અધિપતિ, 'જૈનસમાચાર', અમદાવાદ.

(૨) સંસારમાં સુખ ક્યાં છે ?

પૈસો, નામના કે સાલ્કખીમાં સુખ શોધનારને નિરાશ થવું પડે છે એ વખતે ખરૂં સુખ શોધવાની તેને ઇચ્છા થાય છે. એવી ઇચ્છા જો તેમને થતી હોય તો આ પુસ્તક ૦—૬—૦ કિમતથી મગાવી વાંચા. આજ સુધીમાં એ પુસ્તકની ૨૫,૦૦૦ પ્રતો ખપી ગઈ છે. જ્ઞાનંદનો સાગર છે, જ્ઞાનનો સમુદ્ર છે, શાન્તિનું સરોવર છે. એ પુસ્તક કાળજી-પૂર્વક વાંચનારનો આખો જન્મારો સુધરી જાય છે.

મળવાનું ડેકાણું:—'જૈનસમાચાર' ઓફિસ, ઢાણાપીઠ—અમદાવાદ.

વિજ્ઞાપિત.

‘નારી દર્પણમાં નીતિ વાક્ય, ભાગ ૨ જો’ થોડા માસમાં છપાવી બહાર આડવા વિચાર છે. તે બીજા ભાગમાં નીચે લખેલા વિષયોનો સમાવેશ કરવા ઇચ્છા છે.

૧ સૌભાગ્યવંતી.	૧૬ બુદ્ધિવાળી.	૮૧ સદાચારવાળી;
૨ શીયલવંતી.	૧૭ ડહાપણુવાળી.	૮૨ સુખકતાવાળી.
૩ લજ્જાવંતી.	૧૮ જ્ઞાનવાળી.	૮૩ રત્ન-જ્ઞાનવાળી.
૪ સત્યવંતી.	૧૯ વિદ્યાવાળી.	૮૪ આજ્ઞાવાળી.
૫ વિનયવંતી.	૨૦ વિચારવાળી.	૮૫ મીઠાપણવાળી.
૬ પ્રેમવંતી.	૨૧ હેતુવાળી.	૮૬ જ્ઞાનવાળી.
૭ ધીરજવંતી.	૨૨ કૃપાવાળી.	૮૭ જ્ઞાનવાળી.
૮ ક્ષમાવંતી.	૨૩ સંપત્તિવાળી.	૮૮ જ્ઞાનવાળી.
૯ કુળવંતી.	૨૪ રક્ષણુવાળી.	૮૯ નેશનવાળી.
૧૦ ગુણુવંતી.	૨૫ સંતોષવાળી.	૯૦ સત્કર્મવાળી.
૧૧ કળાવંતી.	૨૬ નીતિવાળી.	૯૧ ઉદારરસિવાળી.
૧૨ ન્યાયવંતી.	૨૭ સરલતાવાળી.	૯૨ શાન્ત સ્વભાવવાળી.
૧૩ પુત્રવંતી.	૨૮ સુકૃત્યવાળી.	૯૩ શુદ્ધ મનવાળી.
૧૪ માનવંતી.	૨૯ પરાક્રમવાળી.	૯૪ પરાપકારવાળી.
૧૫ કામવંતી.	૩૦ સંપવાળી.	૯૫ અપુરુષવાળી.

ઉપર લખેલા વિષયોના સંબંધમાં કાંઈ સલાહ, કાંઈ વચનામત કે કાંઈ કહેવતો કોઈ પરાપકારી વિદ્વાનો કે બહેનો લખી મોકલશે તો ઉપકાર સાથે સ્વીકારી બીજા ભાગમાં

દાખલ કરવામાં આવશે.

રંલા.

જાહેર ખબર.

જેવી રીતે એક સ્ત્રી પોતાની જાતને પુરૂષ પ્રત્યે વફાદાર રહેવાને આટલી સખ્ત લલામણ કરવા બહાર પડે છે, તેવીજ રીતે કોઈ પુરૂષે પણ પોતાના વર્ગ-ને સ્ત્રીવર્ગ પ્રત્યે વફાદાર રહેવાની લલામણ કરવા બહાર પડવાની ઘણી જરૂર છે. સ્ત્રીઓ પાસેથી હદ ઉપરાંતની તાબેદારી-ગુલામી ઇચ્છવી, “ પતિ તો પર-મેશ્વરથી પણ મોટો ” એવું તહેમને ગોખાવવું અને પતિએ પોતે તો ભટકતા, ઉછાંછળા, નિર્દય કે પત્નિનું માન સાચવવા અને ખુદ્દિ ખીલવવામાં ગેરકાળજી-વાળા થવું, એ ‘ પરમેશ્વર ’ ના હોદ્દાથી ‘ પરમાધામી ’ ના હોદ્દામાં ઉતરી પડવા સરખું છે.

માટે “ પત્ની પ્રત્યે પતિના ધર્મ ” એ વિષય ઉપર આવડું જ નાનું ચમ્ફલેટ રચવા પ્રમાણિક પતિઓ પ્રત્યે પ્રાર્થના છે. એવો કોઈ લેખ નીચે સહી કરનારને લખી મોકલવામાં આવશે અને તે તહેને પસંદ પડશે તો પોતાના ખર્ચે ૨૦૦૦ પ્રતો વિનામૂલ્ય ફેલાવવા તે ખુશી છે.

વાડીલાલ મોતીલાલ શાહ.

અધિપતિ, ‘ જૈનસમાચાર ’

અમદાવાદ.

